

overgeschreven en hertaald door Julien VERHAEGHE

In 1688 had de Franse koning Lodewijk XIV een oorlog begonnen tegen een coalitie van Spanje, de Verenigde Provinciën, het Oostenrijks-Duitse keizerrijk en Engeland. Vlaanderen werd overspoeld door vreemde legers en Oostende fungeerde als aanvoerhaven, voornamelijk voor de regimenten die uit Engeland en Spanje kwamen.

Half januari 1692 vertrok uit de haven van Cork in zuid-oost Ierland een Brits konvooi met Deense huurlingen aan boord, bestemd voor Oostende. Na ruim twee maand varen kwamen ze ten anker in de Downe, waar ze loodsen uit Dover aan boord namen om naar Oostende te varen. Vier dagen later, en met noord-noord-westelijke wind werd, begeleid door vier Britse oorlogsschepen, vertrokken naar Oostende, waar men, rond de middag, op de rede aankwam, nog steeds met een harde noord-noord-wester en opkomende tij.

Een van de schepen van het konvooi was "de Rijtoorn" uit Plymouth, die van zijn thuishaven naar Cork gevaren was om soldaten in te nemen, om dan naar Oostende te zeilen. Het drama dat met dit schip gebeurd is, werd op 22 maart 1692 vóór de schepenbank van Oostende verteld door drie getuigen. Het is begrijpelijk dat het verschijnen van een dergelijk konvooi vóór de kust talrijke nieuwsgierigen had gelokt op de vesten van de stad om het binnenlopen gade te slaan; twee van hen waren Oostendse kapiteins van "sijne Spaansche Majesteyts convoyschepen".

De eerste was Niclaas VERCRUYSE, die een plaats had gezocht op het fortje aan de kaai, vanwaar hij een goed zicht had op de Oostendse loodsen die met hun schuit opvoeren naar het konvooi om op ieder schip een loods te stellen om ze binnen te brengen naar "omtrent Slabbincks ofte het hoofd van Slijckens". Kort nadien heeft hij één van de schepen, komende uit het Oosten, tegen het westerstaketsel zien varen, waar het vast is komen te zitten en in stukken gebroken is, naar zijn mening omdat het niet meer luissterde naar het roer.

Hij verklaart ook dat het misschien mogelijk is geweest dat de loods niet aan boord is kunnen komen door de felle wind en opkomende tij, maar dat in dit geval, naar zijn mening, de loodsboot had moeten wachten aan de ingang van het staketsel om het schip te verwittigen van het gevaar dat het liep, alhoewel de loodsen overlast waren door het groot aantal andere schepen die zij moesten binnenbrengen. Hij heeft echter wel gezien dat de loodsen met hun schuit naar het zinkende schip zijn geroeid om bemanning en soldaten te helpen redden.

Nicolaas DE RUDDER, de tweede Oostendse kapitein, is maar rond 14 uur naar de vesten gegaan, en heeft het bedoelde schip zien binnenzeilen, komende uit het Oosten, toen zeker al 10 à 12 schepen binnen waren. Hij heeft bij het verongelukken van het schip de loodsschuit niet gezien, maar heeft ze nadien wel zien helpen bij de reddingswerken.

Thomas CLEEF, de schipper van de verongelukte "Rijtoorn" verklaart dat toen hij rond de middag aankwam vóór de haven, hij het hoogwatersein heeft zien hangen, en dat zijn Britse loods hem zegde dat het tijd was om binnen te lopen.

Hij moet niet veel vertrouwen gehad hebben in de Brit, want hij heeft hem gevraagd of er geen Oostendse loods te krijgen was om zijn

schip binnen te brengen, maar deze antwoordde dat hij dan tweemaal zou moeten betalen, en dat hij al verschillende keren te Oostende geweest was en bekwaam om het schip zelf binnen te brengen, te meer daar hij enkel de vóór hen zeilende schepen had te volgen.

Thomas CLEEF, die nog twijfelde, wilde eerst nog voor anker gaan bij de buitengaats blijvende Britse oorlogsschepen om te wachten op een Oostendse loods, maar daar de loods uit Dover bleef aandringen, gaf hij toestemming.

Bij het binnenzeilen heeft de kapitein echter bemerkt dat ze te dicht bij het Oosterhoofd kwamen, en wilde order geven tot loeven, maar zijn loods zei "'t en is niet, ick sal wel op tijd doen loeven". De kapitein, in paniek rakende, bleef roepen dat het beter was nu te loeven en de zeilen te strijken en desnoods één of meer palen kapot te zeilen en te betalen dan zijn schip te verliezen. De loods wilde echter niet luisteren, bleef zeggen dat er nog tijd genoeg was, en dat hij tijdig zou doen wenden; en zo zijn ze tegen het Westerstaketsel gevaren, vastgeraakt en gezonken.

Kapitein CLEEF bekent dat hij het baken op het Oosterhoofd heeft gezien, zegt dat hij geen loodsschuit in de havenmond heeft gezien, en houdt vol dat zijn Britse loods verzekerd had dat hij de juiste koers volgde.

Bron : register B V 17.123.

SIR HOME RIGGS POPHAM TE OOSTENDE

door Richard VERBANCK

In 1973 heb ik een artikel gepubliceerd met als onderwerp de toen niet zo bekende relatie tussen de Engelse admiraal Home Riggs POPHAM en de te Antwerpen geboren schilder Frans Balthazar SOLVYNS.

Zonder twijfel zijn er veel Oostendenaars die niet zo vertrouwd zijn met deze naam. In het kort weze dus gezegd dat admiraal POPHAM het bevel voerde over het Engels eskader dat de troepen vervoerde, gelast met het opblazen van de sluizen van Slykens op 19 mei 1798. Op het eind volgen meer gegevens over deze merkwaardige zeeman.

SOLVYNS was de schilder van het alom geprezen schilderij "Vue de la ville et du port d'Ostende" dat model stond voor de bekende prachtige gravure van DAUDET.

Beiden waren met elkaar in contact gekomen en samen deden ze naderhand wetenschappelijke opzoeken langs de Rode Zee. Hun opdracht werd in detail besproken binnen het kader van mijn artikel.

Er bleef echter een leemte die nog kon opgevuld worden. Hoe kwamen beiden met elkaar in betrekking? Ik had, als zijnde weinig relevant, weinig belang gehecht aan het feit dat POPHAM tussen 1787 en 1793 zijn militaire loopbaan onderbroken had om in dienst te treden van de East India Company. Hij blijkt in deze functie goed werk te hebben verricht. Dit werd officieel erkend.

Dank zij de vroegere opzoeken van Daniël FARASYN en zijn niet te overziene dokumentatie in verband met de geschiedenis van Oostende en haar haven op het einde van de 18de eeuw weet ik nu veel meer over de toekomstige admiraal. Tijdens zijn intermezzo als "handelaar" heeft hij enkele jaren te Oostende gewoond, en wel in een huis dat stond op de hoek van de E. Beernaertstraat (toendertijd Albertstraat) en de Aartshertoginnestraat. Details over deze